

MARIESTAD

Kulturpolitiskt program

Mariestads kommun

Kulturpolitiskt program

Typ av styrdokument:	Program
Beslutsinstans:	Kommunfullmäktige
Datum för antagande:	2021-02-22, § 20
Diarienummer:	KS 2020/316
Dokumentet gäller för:	Mariestads kommun
Giltighetstid:	Tills vidare
Tidpunkt för aktualisering:	2025
Dokumentansvarig:	Kultur- och fritidsavdelningen

Strategi

Översiktligt dokument som beskriver vägval och långsiktiga mål samt utgör grund för prioritering.

Program

Mellanform av strategi och plan. Uttrycker värdegrund och beskriver önskvärd utveckling samt vilka metoder som ska användas.

Plan

Är en instruktion som ger direktiv och beskriver konkreta mål och åtgärder.

Policy

Är kortfattad och uttrycker värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

Riktlinje

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande genom att ge konkret stöd och ange ramar för handlingsutrymme.

Regel

Anger absoluta normer för medarbetarnas och verksamheternas agerande. Är tydliga och tillåter inte tolkningsutrymme

Rutin eller tillämpningsanvisning

Detaljerad instruktion för hur en viss fråga ska hanteras. Innehåller handfasta råd och praktiska rekommendationer. Behandlar hur-frågor.

Innehållsförteckning

Kulturpolitiskt program	2
Kulturpolitiskt program för Mariestads kommun	4
Utgångspunkter för det kulturpolitiska programmet	4
Syfte	5
Mål	5
Kultur för alla	5
Mariestads kommun prioriterar:	7
Kultur för barn och ungdom	7
Mariestads kommun prioriterar:	8
Samverkan	8
Mariestads kommun prioriterar:	9
Miljö och arv	9
Mariestads kommun prioriterar:	9
Kulturlokaler	10
Biblioteket	10
Mariestads kommun prioriterar:	10
Muséet	11
Mariestads kommun prioriterar:	11
Musikskolan	11
Mariestads kommun prioriterar:	12
Mariestads Teater	12
Mariestads kommun prioriterar:	12
Befintliga styrdokument och planer för kommunens kulturverksamheter: ..	13

Kulturpolitiskt program för Mariestads kommun

Det kulturpolitiska programmet utgår från ett brett kulturbegrepp där kultur skapas av människor och i möten mellan människor. Kultur förenar och påverkar oss på många olika sätt, som enskilda personer och som medborgare i samhället. Kultur har även ett egenvärde som ger oss upplevelser, skapar sammanhang och mening och förmedlar fler dimensioner i våra liv genom olika konstnärliga uttryck.

Det kulturpolitiska programmet ska vara ett stöd för den fortsatta utvecklingen av kulturlivet i Mariestads kommun, oavsett kulturform. Avsikten med programmet är inte att beskriva varje kulturyttring separat, inte heller att detaljerat beskriva vad som ska göras i framtiden. Programmet anger olika strategier för utveckling samt vilken roll kommunen spelar i utvecklingen.

Ett rikt kulturliv skapar förutsättningar för kommunens invånare att leva ett bra liv. Kulturlivet skapar även en god grund för att attrahera företag och locka besökare till kommunen.

Samtliga invånare i Mariestads kommun ska uppleva att de kan påverka och vara med att skapa kultur, vilket bidrar till att kommunens invånare mår bra.

Delaktighet och engagemang skapar Mariestads framtid. Kulturen ska vara en naturlig del av invånarnas vardag genom att stärka demokrati, samexistens och identitet samt bidra till ett socialt, kulturellt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart samhälle. Kultur är ett fundament i ett väl fungerande samhälle och bidrar till att vidga våra vyer och skapa förståelse för andras perspektiv.

Utgångspunkter för det kulturpolitiska programmet

En samverkan mellan statens, regionernas och kommunernas kulturpolitik spelar en allt viktigare roll. Det är därför viktigt att kulturen samverkar lokalt, regionalt och nationellt. Det kulturpolitiska programmet utgår från den nationella kulturpolitiken, Västra Götalands Regionens kulturstrategi och kulturplan, Kulturstrategi Västra Götaland – och regional kulturplan 2020–2023, samt kommunens Vision 2030.

En viktig utgångspunkt för kulturpolitiken är principen om armlängds avstånd. Den innebär att politiken skapar förutsättningar för kultur, konst och konstnärlig verksamhet. Politiken ska fatta beslut om de offentliga kulturinstansernas funktioner men inte om det konstnärliga innehållet. Konstnärligt skapande ska varken bedömas eller förvaltas av politiska instanser.

Enligt de nationella målen ska kulturen vara en dynamisk utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

Mariestads kulturpolitik ska vara i samklang med de nationella målen genom att:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.

- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.
- Främja nationellt, regionalt och interkommunalt utbyte och samverkan.
- Särskilt uppmärksamma, med hänvisning till barnkonventionen, barns och ungas rätt till kultur.

Syfte

Det kulturpolitiska programmet ska tydliggöra ansvar, prioriterade områden och önskad utveckling för kulturpolitiken under de kommande åren.

Syftet med det kulturpolitiska programmet är att fortsätta utveckla kulturlivet och göra det ännu mera attraktivt samt att skapa en långsiktig hållbar utveckling inom kulturområdet i Mariestads kommun.

Kommunens ambition är att fortsätta höja kvaliteten, bredda utbudet och göra kulturen mer tillgänglig för att därigenom få invånarna att vara mera delaktiga. Barn, ungdomar och unga vuxna är prioriterade målgrupper.

Mål

Mariestads kommun ska ha ett brett, levande och attraktivt kultur- och föreningsliv för alla. Kulturen skall vara en naturlig del av vardagen, skolan, arbetsplatsen och fritiden. Samtliga invånare i kommunen ska kunna finna någonting kulturellt att engagera sig i. Som besökare eller aktiv utövare.

Kultur för alla

Kultur består av två begrepp. Ett mera övergripande så som kunskap, minnen och gemenskap. Den stärker demokratin och mångfalden och leder till en hållbar samhällsutveckling. Det andra kulturbegreppet brukar röra konstformerna musik, teater, dans, konst och litteratur men även design, arkitektur och mode.

Genom ökad tillgång till olika kulturupplevelser och uttrycksmöjligheter utvecklar vi oss själva och alla våra sinnen. Så lär vi oss att bättre förstå oss själva, varandra och världen runt i kring oss.

Kultur är inte bara viktigt för ökad attraktivitet utan genererar även tillväxt, utveckling och arbetstillfällen, samt främjar människors hälsa och livsvillkor.

Kulturen har ett eget inneboende värde, vilket innebär att den inte behöver vara till gagn för andra syften, den finns till i sin egen rätt. Olika kulturella uttrycksformer har en central betydelse för varje individs utveckling, mognad och socialisation. Kultur förenar kunskap, lärande, kommunikation, lust och kreativitet. Därför har kulturen ett egenvärde i betydelsen av att tydliggöra människans liv som något mer och djupare än den materiella livsdimensionen.

Kultur i vid bemärkelse har en stor betydelse både för samhället i stort och för individen. Kulturen ger individen upplevelser, hjälper att bearbeta känslor och skapar gemenskap. Kulturen skänker glädje och ger tröst men också inspiration och underlag för debatt. Den hjälper oss att bättre förstå oss själva och andra. Kulturen spelar även en viktig roll när det gäller individers och organisationers förmåga att utveckla sin kreativitet.

Alla människor kommer i kontakt med kultur. Vissa är i huvudsak utövare, andra konsumenter. Vissa söker kulturen aktivt, andra får den ändå. Vissa är kulturella allätare, medan andra specialiserar sig.

Oavsett vilken kulturell inriktning vi har är våra möjligheter att utöva och/eller konsumera kultur viktigt för att kunna leva ett berikande liv. En satsning på kultur kan därför ses som en investering för framtiden.

Kultur och kreativitet blir allt mer betydelsefullt i samhället. Flera av de övergripande målen i Agenda 2030 avser kultur, exempel på detta är:

- Mål 3: Hälsa och välbefinnande
- Mål 4: God utbildning för alla
- Mål 10: Minskad ojämlikhet
- Mål 11: Hållbara städer och samhällen

Kultur är en grundsten i ett väl fungerande samhälle och bidrar till att vidga våra vyer och skapa förståelse för andras perspektiv. Ett aktivt kulturliv där människor kan mötas är centralt för utvecklingen av ett demokratiskt samhälle och är en viktig del i Mariestads varumärke och attraktionskraft.

Det fria kulturlivet utgörs av professionella kulturskapare inom olika konstarter som bedriver sin verksamhet som uppdragstagare eller som företag, så kallade KKNföretag (kulturella och kreativa näringar). Det ideella kulturlivet, som kulturföreningar, studieförbund och enskilda aktörer är ofta arrangörer och har därför stor betydelse för att sprida konst, kultur, kulturarv och kulturmiljö till fler och på fler platser.

Det är viktigt att alla har tillgång till kulturella upplevelser och ges möjlighet att delta i kulturlivet. FN:s konvention om barnets rättigheter och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är självklara utgångspunkter i det kulturpolitiska programmet. Personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i kulturlivet på lika villkor.

Mariestads kommun strävar efter att inkludera alla invånare och har byggt upp en bred kulturell verksamhet i form av folkbibliotek, musikskola, museum, fritidsgårdar, kulturscener, mötesplatser, kulturbidrag och andra möjligheter att uppleva och skapa kultur.

Mariestads kommun prioriterar:

- Att skapa förutsättningar för alla invånare, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, i såväl stad som på landsbygd, att på lika villkor kunna ta del av kultur, utöva kultur, påverka kultur och synliggöras i kulturen.
- Att skapa förutsättningar för ett kulturliv som både bevarar och välkomnar förnyelse och nyskapande.
- Att arbeta aktivt för att bryta de segregationsmönster som finns i kulturformer och kulturutövande när det gäller genus, etnisk mångfald, personer med funktionsvariation och tillgänglighet.
- Att stödja invånarnas engagemang i kultur- och föreningsliv och ta tillvara de ideella krafter som med sin insats ger så stor behållning för människor i alla åldrar.
- Att verka för att det finns ett varierat utbud av stora och små arenor för såväl amatörer och ideella föreningar som den professionella kulturen. Det bidrar till att skapa bredd i kulturutbudet och kulturell mångfald.

Kultur för barn och ungdom

Barn och unga ska erbjudas möjligheter till en meningsfull fritid. Deras behov och önskemål ska respekteras och de ska ha möjlighet att påverka. Det ska finnas platser för kulturupplevelser, möten, inflytande och delaktighet. Barn och unga ska under sin uppväxt möta möjligheter att både utöva och uppleva kultur. De ska kunna utveckla sin kreativitet och själva pröva estetiska uttryck i sin vardag samt utveckla en känsla för estetiska värden.

Kulturella uttryck ger barnet ytterligare ett språk och ett sätt att uttrycka sig genom. Barn och unga har rätt att få möjlighet att tillgodogöra sig ett sådant skapande språk. Det ska finnas förutsättningar för barns och ungas eget skapande, såväl i förskola och skola som under den fria tiden.

Barn och unga ska ha möjlighet att till låg avgift delta i organiserad kulturpedagogisk verksamhet. De ska ha goda möjligheter att satsa på sina förmågor och intressen, självständigt eller tillsammans med andra, och ha möjlighet att ta initiativ till och ansvara för egna projekt och bidra till kommunens kulturliv.

Barns och ungas tillgång till professionell kultur ska främjas och genom kulturpedagogisk verksamhet och kultur på lika villkor i skolan och på fritiden stärks barns och ungas tillgång till kultur.

Genom att ge barn och ungdom rikliga möjligheter att utöva och uppleva kultur, inklusive besök på kulturhistoriskt intressanta platser och miljöer, skapas en grogrund för ett framtida rikt kulturliv. Det bidrar även till att skapa en gynnsam uppväxtmiljö i kommunen.

En prioriterad grupp är barn och unga mellan fem och sjutton år. Alla barn och unga har rätt att få kulturella upplevelser som vidgar deras vyer, ger perspektiv och förståelse för världen de lever i och som möjliggör för dem att påverka och förändra sina och andras levnadsvillkor. Att både uppleva och själv skapa kultur är därför viktiga element för barns framtida välbefinnande.

Barns och ungas rätt till kultur är prioriterat i kulturpolitiken. Skapande skola är avsett att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet. Målet är att eleverna ska få tillgång till kulturens alla uttrycksformer och att deras möjligheter till eget skapande ökar.

Alla barn och unga ska erbjudas miljöer med tillgång till det professionella kulturlivet, liksom möjlighet att skapa tillsammans med kompetenta vuxna som inspiration och stöd. Kultur har samma värde oavsett om den skapas av vuxna för barn och unga, gemensamt av vuxna tillsammans med barn och unga, eller av barn och unga. Alla alternativ behövs för att stärka barn och ungdomar i deras utveckling.

Mariestads kommun prioriterar:

- Att skapa förutsättningar så att alla barn och unga, oavsett könsidentitet, bostadsort eller skola ska få lika möjligheter att möta många olika kulturella upplevelser och konstnärliga verksamheter samt stimuleras till eget skapande både i skolan och på fritiden.
- En fortsatt utveckling av samverkan mellan fritidsgårdarna, biblioteket, museet, musikskolan och civilsamhället.
- Att skapa förutsättningar för att alla elever, oavsett var de bor i kommunen, ska erbjudas möjligheter att pröva, skapa och utveckla olika konstnärliga uttrycksformer och att uppleva kultur och olika uttryck för kunskap och bildning.

Samverkan

Kulturlivet är beroende av entusiaster, professionella, amatörer och arrangörer som lägger ner kraft och energi på att sprida och väcka intresse för kulturens uttryck. Kommunens stöd till kultur- och föreningslivet är ett erkännande av deras samhällsnytta.

I Mariestads kommun finns det många viktiga aktörer, aktiva kulturföreningar, studieförbund och engagerade invånare som alla verkar för att Mariestads kommun utvecklas positivt för alla kommuninnevånare.

Samverkan har även blivit en allt mer betydelsefull faktor i den nationella och regionala kulturpolitiken. I och med statens styrning genom kultursamverkansmodellen påverkas hela kulturområdet. Den regionala strategi- och kulturplanen är ett ytterligare styrdokument för ökad samverkan som även berör den kommunala nivån.

Kulturprojekt och kulturaktiviteter finns inom flera verksamheter, exempelvis inom skola, omsorg och äldreomsorg samt som en del av kommunens marknadsföring. En hög grad av samsyn och samordning är framgångsfaktorer för att kulturaktiviteter med kommunal huvudman ska ge förväntad effekt, uppfylla de politiska målen och vara långsiktigt hållbara.

Mariestads kommun prioriterar:

- Att utveckla samverkan mellan kommunens olika verksamheter och nämnder för genomförande av kulturpolitiken samt för generell utveckling i kulturfrågor.
- Att genom samverkan med kulturinstitutioner och organisationer samt med lokala och regionala arrangörer bidra till att stärka den kulturella infrastrukturen.
- Ett fördjupat samarbete med Kulturallians Mariestad.

Miljö och arv

Mariestads kommun har ett rikt kulturarv och intressanta kulturmiljöer väl värda att framhålla, bevara och levandegöra. Kulturarvet och kulturmiljöerna ökar förståelsen för Mariestads identitet, både i det förflutna och för den framtida utvecklingen.

Individens vilja att förstå sin samtid genom dåtiden får oss att besöka historiska platser. Kulturarvet ökar förståelsen för den egna personen och skapar gemenskap med andra människor. Den är identitetsskapande och ger en samhörighet till den egna hembygden.

Kulturarvet är även en viktig näringsgren inom den växande upplevelseindustrin och det historiska kulturarvet är en av turismnäringarnas främsta tillgångar. Ett tillgängligt kulturarv inte bara stärker kommunens identitet utan är även en demokratisk rättighet.

De kulturhistoriska värdena ska beaktas i samhällsplaneringen. Kommunens invånare ska känna en tydlig kulturell identitet, genom kunskap om både kommunens dåtid, nutid och framtid.

Kulturprojekt som anknyter till kommunens historia och traditioner samt värdefulla förmedlare av det gemensamma kulturarvet skall stödjas.

Mariestads kommun prioriterar:

- Att bevarandet och vården av kulturarvet till glädje och nytta för nu levande och kommande generationer säkerställs.
- Att förståelsen för vår hembygds historiska utveckling och kulturmiljöernas unika värden ska öka.
- Att främja alla generationers rätt att ta del av vårt levande kulturarv och dess miljöer.

Kulturlokaler

Kommunens kulturlokaler är platser för gemensamma upplevelser där verksamheter som bibliotek, museum, teater och musikskola skapar förutsättningar för möten och kulturupplevelser för alla och bidrar till kreativitet och eget skapande.

Mariestads kommun bedriver huvudsakligen kulturverksamhet i lokalerna stadsbiblioteket, Mariestads teater, Vadsbo museum, ungdomskulturhuset Elvärket och musikskolan.

Biblioteket

Folkbiblioteken tillhör samhällets viktigaste kultur- och bildningsinstitutioner och Mariestads stadsbibliotek är ett av kommunens viktigaste offentliga rum där alla kan vistas utifrån egna förutsättningar.

Biblioteket ska säkerställa kommuninvånarnas möjlighet till kultur, information och yttrandefrihet och på så vis underlätta för individen att kunna delta i det demokratiska samhället. Biblioteket ska utveckla särskilda tjänster för människor med läshandikapp och andra funktionsnedsättningar. Verksamheten för barn och unga ska ges särskilt hög prioritet. Biblioteken har en betydelsefull uppgift i informationssamhället när det gäller det livslånga lärandet samt att göra informationstekniken tillgänglig för alla. Detta gäller såväl det fysiska som det digitala biblioteket.

Biblioteket ska även vara en mötesplats för människor och ge möjlighet till utveckling, gemenskap, avkoppling och meningsfull fritid.

Genom att stimulera nyfikenhet och läslust samt genom att uppmuntra och ge plats för eget skapande, bidrar stadsbiblioteket till att stärka barns och ungdomars personliga växande och deras utveckling till aktiva samhällsmedborgare. Biblioteket har även en viktig roll som stöd till skolans undervisning och samarbetar med föreningslivet, studieförbund, fritidsgårdar och andra kulturaktörer för att utveckla och bredda bibliotekets roll som mötesplats.

Mariestads kommun prioriterar:

- Att biblioteket medverkar till att göra samhällets resurser kring information, kunskap och kultur tillgängliga för alla och ge grundförutsättningar för det livslånga lärandet.
- Att biblioteket ska vara ett offentligt rum för debatt och samtal i den demokratiska processen samt en fri mötesplats öppen för alla.
- Att medier och tjänster är tillgängliga för funktionshindrade och att medier ska finnas på andra språk än svenska samt ett väl utvecklat DigiDel center.
- Att bibliotekets mediebestånd ska vara varierat, aktuellt och spegla befolkningsstrukturen. Böckerna är basen men det ska finnas en strategi för nya medietyper.

- Att biblioteket genom samverkan med andra aktörer stödjer arbetet med digitalisering inom kulturområdet samt medverkar till att göra kulturen mer tillgänglig utifrån ett digitalt perspektiv, oavsett var i kommunen man bor eller vilka tekniska förutsättningar man har.

Muséet

Ett museum är en del av samhällets kollektiva minne. Museiverksamhetens främsta uppgift är att förvärva, bevara, dokumentera och levandegöra kulturarvet för nutida och kommande generationer. Kulturarvet omfattas inte bara av landskapets fysiska innehåll utan även av immateriella företeelser. Ett museum bidrar till kunskapsuppbyggnad, bland annat genom en professionell kompetens. Museerna hjälper människor att förstå andra människor, oavsett tid och rum. Medvetenheten om historien är viktig för ett samhälle som blickar framåt. För historien visar att samhället förändras.

Vadsbo museum ansvarar för kommunens kulturhistoriska samlingar och pedagogiska verksamhet som riktar sig både till barn och vuxna. Hos museet finns även konservatoroch teknikkompetens som arbetar med att underhålla och restaurera kulturföremål av olika slag och ålder.

Mariestads kommun prioriterar:

- Att museet ökar monterutställningarna för att locka fler besökare och nå en ny publik.
- Att museet söker nya möjligheter för att presentera tidigare skeenden och miljöer samt även för att sätta kulturarvet i relation till den samtida kulturen och kulturlivet.
- Att museet intensifierar sin samverkan med skolan för att möjliggöra muséet som en digital lärosal.
- Att museet utvecklar och breddar arrangemang som nyttjar hela residensmiljöns potential kopplat till turism och besöksmålsutveckling.

Musikskolan

De kommunala musikskolorna och kulturskolornas verksamhet är omfattande och varierar från kommun till kommun på ett sätt som speglar lokala intressen, traditioner, lärarkompetens och politiska mål. En majoritet av skolorna kallar sig i dag kulturskolor och erbjuder kurser i fler ämnen än musik.

I en tredjedel av skolorna dominerar musik. Musiken är av historiska skäl det mest etablerade konstnärliga uttrycksättet inom de kommunala kulturskolorna och instrumentalundervisning är vanligast.

För barn och unga är musikskolan en viktig arena för kulturella upplevelser som utvecklar flickors och pojkars kreativitet och skapar en berikande fritid med musicerande.

I Mariestads musikskola erbjuds alla som vill möjlighet att ständigt förnya sina kunskaper och utveckla sin kreativitet med musikskolans undervisning.

Undervisningen i musikskolan tar tillvara elevernas förutsättningar och behov med en undervisning som syftar till att få eleverna att använda flera av musikens olika uttrycksmedel och låter eleverna uppleva glädje och gemenskap.

Undervisningen är sådan att den ger alla musikskolans elever möjlighet att medverka aktivt i musiklivet och därigenom bidra till sin personliga och sociala utveckling.

Mariestads kommun prioriterar:

- Att musikskolan ska erbjuda ett brett utbud som ska vara attraktivt för alla och öppna upp för samarbete med olika/andra konstformer.
- Att musikskolan ska profilera sig och marknadsföra sig tydligare för att locka fler barn och ungdomar till sin verksamhet.
- Att digitalisera och förenkla ansöknings- och anmälningsförfarandet till musikskolan.
- Att arbetet med att införa en kulturskola återupptas och intensifieras.

Mariestads Teater

Mariestads teater är idag en av de äldsta fungerande landsortsteatrarna i landet. Å ena sidan är lokalen liten och därmed begränsande. Å andra sidan ger detta möjligheter till nära och engagerande arrangemang. Det finns en stor potential för ökat utnyttjande av Mariestads teater för såväl lokalbefolkningen som för t.ex. tillresta turister. Teatern kan dock vara i behov av visst stöd för att kunna bli en mer använd kulturlokal. I Mariestad finns fler lokaler som kan användas till teaterföreställningar och liknande arrangemang, exempelvis Rotundan och Jubileumsteatern på Karlsholme folkpark.

Det är viktigt att öka möjligheten till samverkan mellan ovanstående lokaler för att ytterligare bredda utbudet av lokala, regionala och nationella kulturarrangemang.

Mariestads kommun prioriterar:

- Ett varierat kulturutbud på Mariestads Teater.
- Ökat utbud av regionala och nationella arrangemang.

Befintliga styrdokument och planer för kommunens kulturverksamheter:

- Biblioteksplan
- Verksamhetsplan Museum
- Verksamhetsplan Musikskola
- Samlingsförvaltningspolicy för museet
- Samarbetsavtal Kulturallians Mariestad.